

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, M. DCC. XIX.

Canon XIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72172)

C O M M E N T A R I U M.

EX hoc Canone hæc inferitur conclusio.

PRÆSENTATIO, INSTITUTIO, VEL DESTITUTIO, COLLATIO, AUT ALIA DISPOSITIO ECCLESiarUM, ET BENEFICIORUM, QUÆ SUNT FUNDATA, ERECTA, ET DOTATA IN SOLO LATERANENSI SPECTAT AD ARCHIPRESBYTERUM, ET CAPITULUM SACROSANCTÆ LATERANENSIS ECCLESIE = Quam conclusionem sequuntur *Calderin. cons. 12. de privileg. Cherubin. hic. Card. de Luc. de Paroch. disc. 9. num. 6. & de jurisdict. disc. 38. num. 5. & disc. 39. num. 1. Rot. dec. 153. coram Gregor. & dec. 106. num. 2. & 228. n. 6. coram Emerix. jun. & dec. 217. n. 26. & 366. num. 1. par. 9. rec.*

I Sacrosanctam Ecclesiam Lateranensem totius Urbis, & Orbis Ecclesiarum caput, Romani Pontificis Patriarchalem Sedem, aliquo privilegio condecorare cupiens Bonifacius IX., statuit proinde, quod quilibet in Lateranensi solo, seu in Locis ad Ecclesiam Lateranensem spectantibus, de licentia Archipresbyteri, & Capituli, Ecclesias, Monasteria, Oratoria, Prioratus, Dignitates, Personatus, Officia, & alia Beneficia Ecclesiastica cum cura, vel sine cura, & quæcumque alia pia loca erigere, & fundare possit, & quod hæc omnia sic fundata, erecta, & dotata extarent sub mero, & mixto imperio eiusdem Capituli, & Archipresbyteri; Quodque institutio, destitutio, collatio, provisio, præsentatio, & quævis alia dispositio, ad ipsos solum, & insolidum pertinerent in perpetuum, atque spectarent. Hujusmodi autem Privilegium cum fuisset revocatum à Pio IV. per ejus constitutionem in ordine la 57., hinc Sixtus V. attentis qualitatibus, & prærogativis hujus Sacrosanctæ Basilicæ, volens eam in suis juribus, & privilegiis conservare, innovavit in hoc Canone Bonifacii Indultum, addita modificatione, quod accedat licentia Ordinariorum, & loca erigenda cum personis subsint eisdem Ordinariis.

C A N O N   X I X.

SIXTUS V. Constit. LXIV. §. 2. 3. 5. & 7. Bull. Rom. Tom. 2.

IN Sacrosancto Beati Petri Principis Apostolorum folio: Ann. 1587.
Et infra: Nos statui indigenarum Regni Valentiaë hujusmodi Paterna charitate compatientes: *Et infra:* Motu proprio &c. statuimus, & ordinamus, quod ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus omnia, & singula Beneficia Ecclesiastica in Universo Regno Valentiaë hujusmodi nunc, & pro tempore consistentia, etiamsi Canonicatus, & Præbendæ, Dignitates etiam majores post Pontificales, & principales Personatus, Administrationes, & Officia, etiam curata, & electiva, in Metropolitana, & in aliis Cathedralibus, ac Collegiatis Ecclesiis, nec non Parochiales Ecclesiæ, seu earum perpetuæ Vicariæ, ac in Romana Curia, vel extra eam litigiosa, & de jure patronatus etiam Regum, Ducum,

vel

vel aliorum Laicorum etiam Nobilium, & Illustrium, seu eorum, & Clericorum mixtim etiam ex fundatione, vel dotatione, aut indulto Apostolico, seu aliàs quomodolibet qualificata sint, vel fuerint, quoties illa per cessum, etiam ex causa permutationis, vel decessum, seu quamvis aliam dimissionem, vel amissionem, aut privationem ea pro tempore obtinentium, seu jus in illis, vel ad illa habentium, aut aliàs quovis modo, etiam apud Sedem prædictam, ac etiam in aliquo ex mensibus, in quibus vacantium Beneficiorum Ecclesiasticorum dispositio nobis, & Sedi præscriptæ, etiam per Constitutiones Apostolicas, seu Cancellariæ Apostolicæ regulas, est, vel pro tempore fuerit reservata, vel etiam ordinariis Collatoribus per easdem Constitutiones, seu regulas, vel literas alternativarum, aut alia Privilegia, & Indulta concessis hæctenus, & in posterum concedendis simul, vel successive vacare contigerit, etiam actu nunc, ut præfertur, vel aliàs quibusvis modis, & ex quorumcumque Personis vacent, ac ex eo, quod Beneficia ipsa obtinentes, seu in illis, vel ad illa jus habentes, nostri, & quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum Prædecessorum, seu successorum nostrorum, aut S. R. E. Cardinalium etiam viventium, & in dicta Curia præsentium familiares, continui Commensales, seu dictæ Sedis Notarii, Subdiaconi, Acolythi, Cappellani, literarum Apostolicarum Abbreviatores, Scriptores, Cubicularii, scutiferi, proventuum, & jurium Cameræ Apostolicæ debitorum Collectores, & Subcollectores, seu quicumque alii Curiæ, & Sedis prædictarum Officiales, etiam sub diversis Constitutionibus felicis recordationis Pauli Papæ IV. Prædecessoris nostri, suorum, & pro tempore existentium Romanorum Pontificum familiarium, continuorum Commensalium declaratoriis comprehensi, præsentibus, et futuri quocumque nomine nuncupati, seu ex quavis alia Causa dispositioni Apostolicæ specialiter, vel aliàs generaliter reservata, aut ex generali reservatione Apostolica affecta, seu ad Sedem eandem devoluta existant, vel fuerint

fuerint, folis indigenis dicti Regni, verè, realitèr, et non fictè in eo natis, et nascituris affecta, et debita, prædictique alienigenæ ad hujusmodi Beneficia, in titulum, Commendam, administrationem, vel aliàs quomodolibet obtinendum, aut illorum fructus, redditus, proventus, jura obventiones, distributiones, et emolumenta quæcumque, seu super eis pensiones annuas percipiendum, omninò inhabiles, ac incapaces, etsi ullo umquam tempore eadem Beneficia, etiam ad illorum Patronorum præsentationem sibi conferre, aut de illis provideri, seu fructus redditus, proventus, & pensiones hujusmodi reservari obtinuerint, aut collationibus, provisionibus, præsentationibus, institutionibus, reservationibus, & aliis dispositionibus ipsis desuper factis, seu etiam motu simili concessis uti, seu eas ratas, & gratas habere præsumperint, omni, & quocumque Beneficio, & Officio Ecclesiastico per eos, etiam extra dictum Regnum ubicumque obtento, eo ipso absque aliqua declaratione desuper facienda, privati existant.

Nec non quicumque Ordinarii, & alii inferiores Collatores, ac etiam Patroni, qui contra præmissa quicumque attentare præsumperint à quorumcumque Beneficiorum collatione, provisione, electione, præsentatione, institutione, & quacumque alia dispositione, prout cuique competierit, tandiù suspensi remaneant, donec remissionem à Romano Pontifice pro tempore existente meruerint obtinere. Et nihilominus si sic suspensi conferre, providere, eligere, præsentare, instituere, aut aliàs quomodolibet disponere ausi fuerint, Excommunicationis latæ sententiæ poenam eo ipso incurrant, nec ullus alius, quàm Romanus Pontifex pro tempore existens sive absolutionis, sive relaxationis Beneficium, excepto mortis articulo, valeat eis impartiri; *Et infra:*

Et quicumque Judices Ordinarii, vel Delegati, coram quibus litem contra quemcumque alienigenam in quovis Beneficio contra præsentium tenorem intrusum, tam in dicta Curia, quàm extra, eam moveri contigerit, cum pri-

mum

mum sibi legitimè constiterit, Beneficium ipsum ab alienigena detineri, possessionem, ac fructus, redditus, & proventus ejusdem Beneficii, donec iis, ad quos de jure spectabunt, adjudicentur, sequestrare, ac sub arcto, & firmo sequestro ponere debeant, & teneantur. Ita tamen, ut si in fundationibus Beneficiorum de jure patronatus Laicorum, seu illorum, & Clericorum mixtim, ut præfertur existentium, caveatur expressè, quod non nisi per Clericos, seu Presbyteros de ipsorum fundatorum genere, & familia oriundos obtineri possint, eo casu etiam alienigenæ, de genere, seu familia Fundatorum hujusmodi ad illa præsentari, ac in eis institui liberè possint, nec sub præsentis Statuto, quoad assecutionem talium Beneficiorum comprehendantur: *Et infra:*

Decernentes omnes, & singulas Collationes, Provisiones, Commendas, Electiones, Acceptiones, Præsentationes, Institutiones, & quasvis alias dispositiones de quibuscumque Beneficiis dicti Regni Valentia, ut præfertur, vel aliàs quomodolibet qualificatis, ac reservationes illorum Fructuum, Reddituum, Proventuum, & Pensionum super eisdem in favorem dictorum Alienigenarum, contra præsentis Statuti formam, & tenorem, etiam per nos, & quoscumque alios Romanos Pontifices Successores nostros, dictamque Sedem, ac illius Legatos, etiam de Latere, & Nuntios, omnesque, & singulos alios jus, & facultatem conferendi, providendi, commendandi, eligendi, præsentandi, instituendi, & aliàs quomodolibet de hujusmodi Beneficiis disponendi, illorumque Fructus, Redditus, Proventus, & super eis Pensiones reservandi ab ipsa Sede habentes, nec non Ordinarios, & alios inferiores Collatores, etiam ad Patronorum Præsentationem, seu de illorum consensu pro tempore factas, ipso jure nullas, & invalidas, nulliusque roboris, vel momenti fore, & esse, ac pro nullis, & infectis haberi, nec per eas cuiquam jus, vel etiam coloratum possidendi titulum tribui posse, ipsosque alienigenas illarum prorsus usu, & comodo carere, nec non Cancellariæ Apostolicæ Regulas,

feu

seu Constitutiones de annali, & triennali possessoribus etiam propter quantumvis diuturnam continuatæ possessionis tollerantiam, aut quodcumque aliud jus, vel Beneficium ullo tempore illis suffragari, seu Beneficia hujusmodi, ut priùs vacare, & quæ illis tempore dispositionis Apostolicæ dictis alienigenis factæ eidem dispositioni reservata, seu affecta fuerint, sub eadem reservatione, seu affectione remanere, & tam illa, quàm etiam omnia alia non reservata, neque affecta, de quibus à dicta Sede, vel illius Legatis, seu Nunciis, aut aliis jus, & facultatem conferendi à dicta Sede, ut præfertur habentibus, in hujusmodi alienigenas quodcumque dispositum fuerit, ad novam Romani Pontificis pro tempore existentis dispositionem dumtaxat pertinere, ab Ordinariis verò, & aliis inferioribus Collatoribus, cessantibus reservationibus, seu affectionibus Apostolicis, eisdem alienigenis pro tempore collata, ac etiam ea, quæ de jurepatronatus hujusmodi fuerint, si contingat ad illa quemquam contra præsentis Statuti formam præsentari, devolutioni ad Sedem prædictam immediatè eo ipso subjacere, illaque omnia ab indigenis dicti Regni, & à Sede prædicta dumtaxat impetrari posse, nec jus ullum ad resignantes, seu cedentes, etiam si in possessione etiam diutina remanserint, & resignationes, seu cessiones hujusmodi publicatæ non fuerint, redire, vel penes eos remanere.

COMMENTARIUM.

EX hoc Canone sequens deducitur Conclusio.
BENEFICIA ECCLESIASTICA REGNI VALENTIÆ, ETIAM DE JUREPATRONATUS REGUM, DUCUM, ET ALIORUM LAICORUM; QUANDOCUMQUE VACARE CONTIGERIT, CONFERRI DEBENT SOLIS INDIGENIS EIUSDEM REGNI, SUBLATA FACULTATE PATRONIS, ET ORDINARIIS COLLATORIBUS, ALITER PRÆSENTANDI, ET RESPECTIVE CONFERENDI; NISI ALITER FUERIT DISPOSITUM A FUNDATORE, IN LIMINE FUNDATIONIS. = Quam conclusionem confirmat etiam *Rot. dec. 1241. num. 1. coram Emerix jun.*

I Animadvertens Sixtus V. Alienigenas, ex aliis Hispaniarum Regnis, & Provinciis oriundos obtinere, & possidere Beneficia Ecclesiastica Regni Valentiae, ac frui hujus Regni Clericorum pabulo; & è contra indigenas ejusdem Regni Valentiae, variis sub motivis, repellere, & excludi à consecutione Beneficiorum in aliis Regnis, Provinciis, dominiis, & insulis Hispaniarum; ex quo multa mala, & in convenientia sequebantur, nimirum quod Clerici Valentini nequeunt Beneficia Ecclesiastica, neque in Patriæ solo pro-

pter exterorum illa occupantium frequentiam, minusque extra obtinere, miserabilem vitam ducere cogebantur; quod alii, horum conditione perterriti, statum Clericalem abhorrebant, & melius vitam rudem ducere, quam in Ecclesiastica disciplina se exercere existimabant; quodque Fideles ab Ecclesiarum, & beneficiorum fundatione retrahebantur in grave Divini Cultus præjudicium; hinc injunxit ordinariis collatoribus conferre; Patronis verò præsentare ad omnia Beneficia Ecclesiastica in universo Regno Valentiaë existentia, indigenas, seu originarios ejusdem Regni, sub pœna nullitatis collationis, & præsentationis, ac devolutionis eorumdem Beneficiorum, si aliter fiat, ad S. Sedem; quæ impetrari non possint, nisi ab eisdem indigenis; dummodo in limine fundationis à fundatoribus dispositum non fuerit, quod præsententur ad beneficia illi de familia, quo casu consanguinei Fundatorum essent admittendi, licet extranei, ac dummodo Valentini non admittantur ad beneficia alicujus Regni Hispaniæ, quo casu illi etiam istius Regni, licet alienigenæ, admitti, & præsentari possunt ad beneficia Valentiaë. Quæ Summi Pontificis dispositio æquior, ac rationabilior esse non potest, cum rationi, & Sacris Canonibus consentaneum sit, quod in Beneficiorum assequutione originarii, non originarii, cives exteris, & alienigenis præferantur ad *Text. in can. nullus invitis can. obitum dist. 61. cap. ne pro defectu de elect. cap. bona mem. il. 2. §. Intelleximus de postulat. prælat.* Quæ jura licet loquantur de Episcopis, extenduntur tamen ad quoscumque alios beneficiatos. *Abb. in cap. ad decorem. n. 4. de instit. pluribusque ad rem rationibus allegatis prosequuntur Innoc. in cap. quia diversi de concess. præb. D. Thomas secunda secunda quæst. 63. art. 2. ad 4. Gonzal. in cap. te nobis num. 6. de Cleric. Peregrin. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 4. quæst. 25. per tot. Antunez. de donat. reg. lib. 2. cap. 29. n. 154. & seqq. Mandos. in regul. 16. cancell. quæst. 41. per tot. Paris. de resignat. Benef. lib. 4. quæst. 7. num. 2. Barbof. vot. decis. lib. 2. vot. 33. n. 12. & seqq. Rot. decis. 28. n. 7. par. 15. rec.*

Conferunt ad materiam hujus Canonis ea omnia, quæ superius dixi *Par. I. Can. V. Cas. XVIII., & Par. II. Can. IX. X. & XI. Cas. VII.*, quæ ibi legere poteris.

C A N O N   X X .

SIXTUS V. Constit. 105. §. 6. & 10. Bull. Rom. tom. 2.

Ann. 1590.

Cum singularum rerum: *Et infra*: Mox etiam decrevimus inibi unam Præposituram ad Scalas Sanctas appellandam, unum Sacristæ officium, nec non quatuor Cappellanas, & quatuor Beneficia Ecclesiastica Clericatus nuncupata, & unum ostiariatum erigere: *Et infra*.

Postremo juspatronatus, & præsentandi Personas idoneas etiam alienigenas ad Præposituram, officium Sacristæ, quatuor Cappellanas, & alia Beneficia Clericatus nuncupata hujusmodi, dilecto Filio Nobili Adolescenti Michaeli Peretto Marchioni de Encisia, nunc autem Burgi Sancti Petri, Militumque custodiæ nostræ Præfecto nostro, secundum Carnem ex Sorore Pronepoti, ejusque masculis ex masculis descendentibus legitimis, & naturalibus, ac ex legitimo matrimonio